

Αυτό το βιβλίο-λεύκωμα έχει μια μικρή ιστορία. Αφορμή για την δημιουργία του υπήρξαν οι Επιστημονικές Συναντήσεις για την Ελληνιστική Κεραμική που πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Στην πραγματικότητα όμως γεννήθηκε από τις προσπάθειες των αρχαιολόγων και των ιστορικών να μελετήσουν και να κατανοήσουν την Ελληνιστική Περίοδο και τα σύνθετα προβλήματά της, όπως για τους αρχαιολόγους η κεραμική της. Μαζί με την βασική αυτή αφετηρία υπήρξε ακόμη ένα πολύ σημαντικό γεγονός, αυτό της ραγδαίας ανάπτυξης της Αρχαιολογίας της Μακεδονίας και των εντυπωσιακών ευρημάτων, τα οποία –ας σημειωθεί– χρειάζονται συστηματικές χρονολογήσεις και ερμηνεία. Αρχικά είχε προγραμματιστεί για την Γ΄ Επιστημονική Συνάντηση στη Θεσσαλονίκη μία Διδακτική Έκθεση Φωτογραφιών και Σχεδίων Ελληνιστικής Κεραμικής, όπως εμφανίζεται στα σύνολα των ευρημάτων των σπουδαιότερων ανασκαφών της Μακεδονίας. Στόχος ήταν να δοθεί παραστατικά ο χαρακτήρας της κεραμικής στην Μακεδονία και συγχρόνως να διατυπωθεί με τις εικόνες και με τα σχέδια μια βασική μεθοδολογική πρόταση μελέτης. Για πολλούς λόγους η ιδέα της έκθεσης μεταφέρθηκε στο σχέδιο ενός βιβλίου, ενός μάλιστα δίτομου έργου, που το πρώτο μέρος, το λεύκωμα, περιλαμβάνει ένα μεγάλο δείγμα Ελληνιστικής Κεραμικής από τις ανασκαφές της Μακεδονίας· το δεύτερο μέρος, το οποίο ετοιμάζεται, θα είναι το πραγματικό εγχειρίδιο με την έκθεση όλων των κύριων προβλημάτων του θέματος. Με το δίτομο αυτό έργο θα έχει τόσο η αρχαιολογική μελέτη όσο και οι ανασκαφείς ένα βοήθημα για την Ελληνιστική Περίοδο και την κεραμική της.

Στο πρώτο μέρος, το λεύκωμα, που παραδίδεται σήμερα, παρουσιάζονται τα ανασκαφικά σύνολα της Ελληνιστικής Κεραμικής «δείγματος χάριν», όπως τα αντιμετωπίζουν οι ανασκαφείς στην αρχική τους επεξεργασία και με δικά τους κείμενα. Η επιλογή της Μακεδονίας για το θέμα του βιβλίου δεν είναι τυχαία. Υπήρχε βεβαίως η πρόθεση να συνοδεύει την Γ΄ Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική στη Θεσσαλονίκη. Η επιλογή όμως αυτή τονίζει και κάνει εύλογα ορισμένα ακόμη δεδομένα για την κεραμική, όπως το πλούσιο υλικό, τις ιδιαίτερες στη χρονολόγησή της, τις ιδιομορφίες των ειδών. Οι αντιπροσωπευτικές ομάδες αγγείων προέρχονται από δέκα ανασκαφικά σύνολα, από τη Μεθώνη, τη Βεργίνα, τη Βέροια, την Πέλλα, την Έδεσσα, την Αιανή Κοζάνης και την Εορδαία, όπως επιλέχτηκαν από τους ίδιους τους ανασκαφείς. Το μικρό αυτό οδοιπορικό σε γνωστούς αρχαιολογικούς χώρους με έναν διαφορετικό αλλά και απαιτητικό οδηγό, δηλαδή την κεραμική, δεν θα είχε πραγματοποιηθεί αν οι αντίστοιχοι ανασκαφείς δεν μας είχαν προσφέρει την φιλοξενία και την εμπειρία τους κάθε φορά. Για την προσφορά αυτή οφείλουμε στους συναδέλφους Μ. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Β. Αλλαμανή-Σουρή, Ο. Κακαβογιάννη, Γ. Καραμήτρου-Μεντεσιδου, Β. Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, Μ. Μπέσιο και Α. Χρυσοστόμου εγκάρδιες ευχαριστίες. Ιδιαίτερα οφείλω να ευχαριστήσω τη ΙΖ΄ Εφορεία Προϊστορι-

κών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και την προϊσταμένη της κ. Μ. Σιγανίδου για κάθε είδους διευκόλυνση κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του βιβλίου.

Ο σχεδιασμός και η έκδοση του λευκώματος υπήρξε για τους συνεργάτες και την εκδότρια ένα καλό μάθημα. Οι συζητήσεις για το ένα ή το άλλο πρόβλημά του οδηγούσαν κάθε τόσο εγγύτερα σε ερωτήματα του ίδιου του θέματος. Χωρίς την υπομονή και την προθυμία των συνεργατών δεν θα υπήρχε το χειροπιαστό αυτό αποτέλεσμα. Για την προετοιμασία του βιβλίου εργάστηκαν οι αρχαιολόγοι Χ. Ανδρεΐδου και Ν. Κουσουλάκου, ενώ το γενικό καλλιτεχνικό σχεδιασμό του έργου είχε ο αρχιτέκτονας εσωτερικού χώρου και ζωγράφος Ν. Σφήκας. Οι φωτογραφίες οφείλονται στο φίλο και συνεργάτη, φωτογράφο Η. Ηλιάδη και το βιβλίο χρωστά πολλά στις φωτογραφίες του. Οι ευχαριστίες από τη θέση αυτή δεν είναι αρκετές για να δείξουν το μέγεθος της συμβολής όλων αυτών των συνεργατών.

Τη μετάφραση των ελληνικών κειμένων ανέλαβαν και πραγματοποίησαν οι αρχαιολόγοι Μπ. Τσιγαρίδα και Μ. Παππά και τις ευχαριστώ για τη βοήθειά τους. Μεγάλο μέρος του αποτελέσματος της προσπάθειάς μας οφείλεται στην πείρα του Θ. Αλτιντζή που τύπωσε το βιβλίο.

Οφείλουμε ακόμη ευχαριστίες στον καθηγητή κ. Δ. Παντερμαλή για τη συμπαράσταση και τις ιδέες του στην αρχή της δημιουργίας του έργου. Στον πρύτανη του Πανεπιστημίου μας κ. Α. Τρακατέλλη χρωστούμε το μεγαλύτερο «ευχαριστώ». Χωρίς την οικονομική ενίσχυση του Πανεπιστημίου, αλλά κυρίως χωρίς την ώθηση και την συμπαράσταση του κ. Πρύτανη δεν θα είχαμε τη χαρά να έχουμε στα χέρια μας το βιβλίο αυτό.

Για τυχόν λάθη και αβλεψίες του βιβλίου η ευθύνη βαρύνει την υπογράφουσα, η οποία θα έχει δικαίωμα να θεωρήσει ολοκληρωμένη την υποχρέωσή της μόνο όταν εκδοθεί ακριβώς και το β' μέρος, το εγχειρίδιο της Ελληνιστικής Κεραμικής. Προς το παρόν αρκεί σήμερα η ικανοποίηση από το γεγονός ότι καρποφόρησε η συνεργασία των αρχαιολόγων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και του Πανεπιστημίου. Δεν θα μας φαινόταν ουτοπική η πρόταση, το λεύκωμα αυτό ακόμη να αποτελέσει τη βάση και το στήριγμα για μια ανάλογη Έκθεση Ελληνιστικής Κεραμικής στη Μακεδονία.

Στέλλα Δρούγου